

[0111]

NOARDFRYSK *DEASKI* `DWESTE'

Yn syn *Nordfriesische Beiträge IV*¹⁾ hat Prof. Löfstedt war dien, om it wurd hjirboppe to forklearjen. Hy siet der dúdlikernôch mei tangele, hwant hy neamt it komôf fan dit tiidwurd `tsjuster'. Hy hâldt bisibbens mei it leechdútske *delschen*, *nedderdelschen* `fortraepje, towâdzje' foar mooglik, mar dy útliz wol himsels, sa 't it liket, dochs net rjocht oan. It Amrumer *deaski* hoecht lykwols alhiel gjin swierrichheden to jaen. De Fryske dûmny, skriuwer en taellearde Dr. J. Halbertsma hat yn 'e foarige ieu al foar 't forstân hawn, hwer 't it winliken weikaem. De bitsjutting, dy 't opjown wurdt: "ein Feuer, einen Brand löschen", komt folslein oerien mei dy fan it Westerlauwerske *dwêste* of *dwest(g)je*. Yn 'e folkstael heart men it lêste tiidwurd net in bulte mear, mar yn 'e literatuer komt it noch gauris foar. Sa brûkt de Fryske bibel it yn Markus 9: 45 en 46, dêr 't sein wurdt: "En as dyn foet dy oanstjit jowt, kapje him ôf; it is better foar dy, kreupel ta it libben yn to gean, as mei twa fuotten yn de hel wurpen to wurden yn it ûndwestlike fjûr, dêr 't har wjirm net stjert en it fjûr net *dwestge* wurdt". Lyk as de útlânske lêzer sjen kin, ha wy net alline it verbum *dwêste* of *dwest(g)je*, mar ek it eigenskipswurd *ûndwestlik* (= Dútsk *unauslöschlich*).

Slacht men nou Halbertsma syn *Lexicon Frisicum* (1872), spj. 813 op, dan docht it bliken, dat de skriuwer ûnder *dwêste* it yn 'e Amrumer tongslach optekene *deaski* oanhellet, dat er yn Chr. Johansen syn biwurking fan in bikende fabel lêzen hie. Foar de wurden *wêder wal at ial egh deaski* soe men biwesten de Lauwers sizze: *wetter wol gjin fjûr úteazje* (of: *dwêste*). Halbertsma hat yn dit gefal net allinne twa Fryske dialekten goed meiinoar forboun, mar forwiist ek mei rjocht en reden nei ags. *dwæscan* 'to put out, extinguish'. De ags. wjergera is út **dwaiskjan* ûntstien en hinget gear mei ags. *dwīnan* `fordwine, ôfnimme, weiwurde'. Dat sadwaende bitsjutte it noardfryske *deaski* en it westerlauwerske *dwêste* `fordwine litte, ôfnimme litte, weiwurde litte'. It Amrumer Frysk hat de oarspronkelike útgong biwarre, wylst de *w* yn 'e lûdforbining *dw-* dêre útfallen is. It Westerlauwersk liet de *w* yn wêzen, mar hat de útgong omfoarme. Halbertsma komt de eare ta, dat er yn in tiid, doe 't noch mar in inkeldenien to uzes mei wurdôfliedingen pielde, it forbân fan *deaski* en *dwêste* sjoen en it komôf dêrfan mei krektens oanjown hat.

W.J. Buma.

1) Niederdeutsche Mitteilungen, Jahrg. 11, 1955, s. 94.